

61-dik évfolyam. 300. szám.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	--- 28 kor. --- fill.
Félévre	--- 14 ---
Negyedévre	--- 7 ---
Egy óra	--- 2 --- 40 ---
Egyes szám	--- 10 fill.

PESTI NAPLÓ

APRÓHÍRDETÉSEK ÁRA:

Egyes szó 5 fillér,
vastagabb betűvel 10 fillér.

Hirdetések milliméter számítás
sal, díjszabás szerint.

Megjel-nik hétfő kivételével
naponként, ünnep után is.

Budapest, 1910.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Podmanicky-utca 12.

Vasárnap, december 18.

Hatvan év.

Budapest, december 17.

December tizenhatodikán mult hatvan esztendeje, hogy az ország első vasuti vonalát, mely Bécsset összekötötte Budapesttel, átadták a forgalomnak. Ha a vasut jelentőségének bizonyítására nem rendelkeznének meggyőző adatokkal a gazdasági tudományok, Budapest fejlődésének hatvanesztendő története egymagában elegendő lenne, hogy a vasut forradalmi jelentősége minden kétséget kizáróan dokumentáltassék. Budapest lakóinak száma hatvan esztendővel ez előtt alig haladta meg a másfélszázszázret. Ipara, kereskedelme akkora volt, hogy az első vonat, mely Budapestről Bécsbe robogott, tizenkét személylyel indult s ez a szám utközben alig szaporodott a kétszeresére. A városok és kisközségek elszigetelten álltak egymás mellett s nem volt meg az ipari vagy kereskedelmi érdekeltség, mely szükségessé tette volna az egymással való érintkezést. Az érdekeknek ez a kapcsolata nem csak az egyes magyar városok közt hiányzott, de hiányzott Budapest és Bécs között is. A szabadságharc letörve — mit is kereshetett volna Budapest Bécsben. Százötvenezer budapesti lakos közül csak tizenkettőnek akadt dolga a császárvárosban, a mi hazafias érzésnek gyönyörű bizonyíték, de gazdaság-történelmi adatnak mégis szomorú.

Lehetetlen meghatottság nélkül olvasni gazdaságunk történelmének ama

fejezeteit, melyeknek ideje összeesik az első vasuti vonal megnyitásával. Hatvan esztendő egy nemzet életében nem nagy idő, de ha ezt a hatvan esztendőt vizsgáljuk, azt kell látnunk, hogy Magyarország századokat élt e hat évtized alatt. Budapest összes társadalmi és gazdasági viszonyainak akkori kezdetlegessége szinte mesébe illő, ha hozzágondoljuk, hogy 1850-ben voltak már olyan városok a kontinensen, amelyek fejlődés dolgában jóval fölülmulták a mai Budapestet is. És ebből a primitiv helyzetből hat évtized alatt jutott el mai berendezkedéseig. Hat évtized alatt hat-szorozódott meg lakóinak száma s ugyanennyi idő alatt fejlődött Európa egyik legszebb és legmodernebb városává. Ily tüneményes változások csak álmokban mennek végbe s talán úgy is van, hogy a mai Budapest egy rajongó szép álmainak a megvalósulása.

Azonban a mögöttünk levő hat évtizedes korszak nemcsak a vasut fejlesztő ereje mellett tesz bizonyosságot. Gyönyörű szavakban szól ez a korszak egy nemzet lelkes hevületeiről, csodás rajongásairól. A nemzet a nagy gyász közepette mintha érezte volna, hogy szüksége van valakire, akit szeressen s szeretetének minden melegével el-árásson. A pozsonyi országgyűlés nagy jelenetének pszichológiai magyarázata adja meg a kulcsát annak a lelkesedésnek és önfeláldozásnak is, amelylyel a magyar nemzet az ország fővárosának mentésére sietett. Áldozatkész volt a

katasztrófasújtotta királynéval szemben s ugyanilyenek mutatkozott, mikor az ország fővárosát idegen erők fojtogatták s idegen kezek nehezítették meg minden lélekzetvétélet. A száanalom nagy energiákat kelt hirtelen életre s a magyar nemzetben nemcsak a száanalom, de a szeretet is hevítette az energiákat. A nemzet érezte, hogy az ő szülőttjében kell folytatódnia az életnek, melyet annyi oldalról veszélyeztettek, megnehezítettek. Az önfentartási ösztöne sugta, hogy csak Budapest lehet az ő vára, itt kell összpontosítani minden erejét, mert az egész nemzet szervezete csak úgy maradhat biztonságban, ha a nemzet szívét félti, körülbástyázza és táplálja. A test végtagjai, alárendeltebb jelentőségű szervei megbéníthatók, de az élet nem állítható meg, ha a szervezet gócpontjában a frissen odavezetett vérről fön-tartjuk az erők működését. És a vasut, az osztrák pénzen épített vasut szállította is a vért. Az erő gyarapodott s a nagy vérveszteség következményei lassan-lassan tünedeztek. Két évtized alig telt el s a nemzet ujjászületve láthatta magát Budapestben. Halhatatlanságának oszlopát ösmerhette föl az ország új fővárosában, mert lehetetlen, hogy elpusztuljon egy nemzet, melynek erejéből épült a mai Budapest.

A multak történelméből egy még derüesebb jövőbe nyílik kilátás. Csak az első millió megszerzése nehéz, a második megszerzésében már segítségünkre van az első. Ha alig félszázad alatt a mai nivóig

fejlesztettük Budapestet, mivé nőhet az egy második félszázad alatt? Az első hat évtizedben még fogyatékosak voltak az eszközeink. Budapestet a legkezdetlegesebb viszonyokból kellett kiemelni s akik erre a munkára vállalkoztak, azoknak helyzete Robinzonéhoz hasonlított, aki még ősállapotokat lelt az ujonnan felfedezett szigeten. Elülről kellett mindent kezdeni, hisz még a természet eszközei is hiányoztak. Az első milliót megszereztük már. Robinzon felépítette kis házikóját, tüzet rakott, elkészült fegyvereivel, hogy a vadak ellen védekezhessék. Az energiák nagy része felszabadult az alapozási munkák alól s a felszabadult erők produktivebb munkára fordíthatók. Mintha csak most következne az igazi munka ideje. Amerikai perspektívák nyílnak meg előttünk s valami azt sugja, hogy visszavándorlóink egykor, talán pár évtized múlva nem érzik magukat idegenül itthon. Mert nem lehetetlen, hogy akkorára Budapestén viszontláthatják már — Amerikát.

Budapest, december 17.

A képviselőház holnapután hétfőn délelőtt